

2

M. ANTONII
MVRETI

ORATIO HABITA

AD ILLVSTRISSIMOS
& Reuerendissimos S. R. E. Cardinales ipso
die Paschae, cum subrogandi Pontifi-
cis causa conclauē ingressuri es-
sent anno M. D. LXXXV.

PERMISSU SUPERIORUM

ROMÆ,

Ex Officina Vincentij Accolti, In Burgo.
M. D. LXXXV III.

BVEED05840

M. A. N. T. O. N. I. I.

M. V. R. E. T. I.

O. R. A. T. I. O. H. A. B. I. T. A.

A. D. I. L. L. V. S. T. R. I. S. S. I. M. O. S.

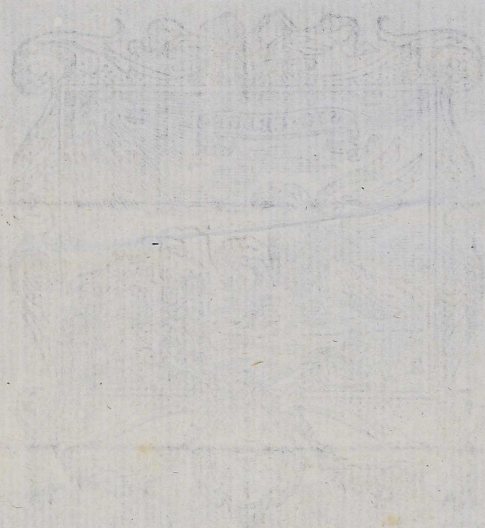
& R. A. S. S. I. S. T. R. I. S. S. I. M. O. S.

di. T. A. S. S. I. S. T. R. I. S. S. I. M. O. S.

di. T. A. S. S. I. S. T. R. I. S. S. I. M. O. S.

di. T. A. S. S. I. S. T. R. I. S. S. I. M. O. S.

P. A. R. T. I. S. S. I. M. O. S.

R. O. M. A.

Ex Officio...

M. D. A. S. S. I. M. O. S.

MAGNUM vobis hoc tempore negotium impositum est, Patres amplissimi, & tantopere ad salutem ac tranquillitatem vniuersae Christianae reipubl. pertinens, vt haud scio an vllum sit eorum omnium, quorum, pro summa dignitate, quam in Ecclesia obtinetis, vestra procuratio est, quod singulari quadam & extraordinaria praepotentis Dei ope magis indigere videatur. Declarandum enim vobis ac decernendum quodammodo est, quis Ecclesiae in terris summo cum imperio praeesse ac praesidere, quis in puppi sedens, clauum tenere, & periculosissimae nauigationis cursum regere ac moderari, quis pastores ipsos pascere debeat: cuius, vt supra vulgarem hominum condicionem elati, responsa pro oraculis, nutus pro ratione, iussa pro legibus futura sint. Quanquam igitur ea sapientia estis, vix vt quidquam vobis subiici possit, quod non ipsi animo prius conceptum meditatumq. teneatis: non iniquo tamen animo ferre debetis vos, ex veteri consuetudine, quid in eligendo Pontifice vobis sequendum sit, etiam ab infimis hominibus admoneri. Nā & nemo ita sapiens est, quin audiendo sapientior fiat: & ea est Dei benignitas, vt saepe rudibus & imperitis ea dicenda suggerat, quae audita etiam sapientibus profint. Diciturus igitur tāta de re, obtestor vos, per eum in cuius nomine huc conuenistis, vt mihi exigui temporis attentionem ne denegatis. Atque vt hinc potissimum ordiar, vt arduum ac difficile Episcopi munus est, ita ardua quaedā in Episcopo & inuentu difficilia requiruntur. Oportet, ait Sanctus Paulus, Episcopum talem esse, vt in eo nullus pateat reprehensioni locus. Quod si in aliis episcopis requiritur, quanto magis in eo, qui, quanto Episcopi sacerdotibus, tāto ipse ceteris episcopis antecellit? Quando autē quisquam reperietur dignus qui in illum honoris ac dignitatis gradum euehatur, si omnes in quibus aliquid culpari poterit, repudientur? Sed hoc non ita rigide ac praefraete accipiendum, etiam vetusti patres monent. Nostra enim omnium, qui viuimus, ex bono

4
maloq. permista natura est : & aut angeli essemus, si nulla nos improbitatis macula cōtaminaret: aut & Deo & hominibus intolerabiles, si nulla vitiorum nostrorum sordes admista bonitas temperaret. Non igitur quaerendus, qui simpliciter omni virtutis genere excellat, nullo ne leuissimo quidem vitio aspersus: quem ab omni nota ac reprehensione integritas vitae nullis vnquam violata maculis vindicet: nūquam enim res ad exitum perduceretur: sed qui & praecipuis virtutibus inter aequales emineat, & vitijs, vt nō omnibus, at iis, certe careat, quae in priuatis hominibus singulas familias, in principibus maxima plerumq. imperia euertunt. Apud Xenophōtem barbarus quidam adolescens cum equum eximia bonitatis quem habebat, libenter se alicui spectatae virtutis viro, donaturum esse dixisset, idq. a pud Cyrum professus esset: Ego vero, ait Cyrus, ostendam tibi quomodo etiam si clausis oculis ieceris, aberrare a tali viro non possis. Simulq. cum glebam humo sublatam in conferatissimum agmen amicorum, quos assidue circum se habebat, iacere iussit: &, quemcunque, inquit, ex eis cōtigeris, illi equum tuum dono dato. Neque metus vllus sit, ne aberraueris: omnium eadem est virtus, eadem temperantia, eadem multis spectata documentis fortitudo. Si de vobis Patres amplissimi, idē dici posset, vt e vestro nobilissimo honoratissimoq. confessu, nec aetate, nec vsu atque experientia rerum, nec auctoritate alius alio magis idoneus esset ad huius muneris grauitatem sustinendam: non magna deliberatione opus foret: neque vllam in partem, quis ei ex vobis praeficeretur, admodum interesset. Sin verius est, vt in stellis alia aliam nitore & claritate vincit, sic e vobis alium alio esse iis bonis & ornamentis quae Pontifici conueniunt, instruatiorem ac superiorē: & orādus summis precibus Deus, vt iudicia vestra dirigat: & vobis intendenda omni studio mentis acies, vt ex omni numero vestro cum potissime, qui aptissimus & publice vtilissimus futurus videtur, deligatis. Ignoscite, quaeso, si quid paulo liberius dixero. Non enim
ea nunc

ea nunc res agitur, vt auribus seruiendum sit. Dicēda quae
 vrget, quae tempus, quae rei magnitudo postulat. Omnis
 cogitatio cognationis, amicitiae, vtilitatis priuatae, ab hac
 deliberatione procul abesse debet: ne si quis ita eligitur, &
 ipse, dum erigitur, corruat, & alios secum in idem exitium
 praecipites trahat. Si nauigaturi de gubernatore nauis eli-
 gendo consultarent, nemo reperiretur vsque eo impruidus,
 vt eum qui sibi aut amicissimus, aut sanguine coniunctissi-
 mus, ac non eum potius qui intelligentissimus & exercita-
 tissimus esset ei muneri praefici vellet: & desperet, si quis
 in communi naufragio, quaesticulum aliquem suum sibi
 saluum ac proprium fore putaret. Vna nauis, qua omnes
 vehimur, Ecclesia est: quae quantis hoc tempore procellis
 ac tempestatibus agitur, nemo non videt. Et erit quisquā
 ita non imprudens modo, sed inhumanus & impius, qui in
 tantis periculis, publicae saluti ac tranquillitati quidquam
 anteuertendum putet? Exulent a vestris omnium animis ta-
 lia omnia, Patres amplissimi: &, aliis omnibus circumcisis
 atque amputatis, ea tantum in futuro Pontifice, quae bono
 Pontifici necessaria sunt, requirantur. Videntur autē quin-
 que praecipua esse, quae in eo spectari oporteat. Sanctitas
 morum, Prudentia, Doctrina, Charitas, quae, vt verissime di-
 xit Apostolus, perfectionis vinculum est, & Auctoritas. De
 quibus singulis vbi quā breuissime fieri poterit, dixero, fi-
 nem dicendi faciam. Primum igitur requiritur sanctitas mo-
 rum: nam quo ore audebit aliena vitia reprehēdere, qui ip-
 se propriis madeat? Quare si quem auarum, si ambitiosum,
 si crudelem ac sanguinarium, si libidini ac voluptati man-
 cipatum, vixisse constaret, eius ne habenda quidem ratio
 in his sacrosanctis Comitibus esset. Auarus ciuitates exhauri-
 ret, noua quotidie populis onera imponeret, sacra ac pro-
 fana omnia venalia haberet, omnem turpitudinem, conge-
 rendae ac coaceruandae pecuniae causa, susciperet, nihil
 amplum aut magnificum agitare animo, non de gloria Dei
 aut vtilitate publica, sed de arcis ac saccis suis implēdis per-
 petuo

cupinimo

petuo cogitaret. Non est, Patres amplissimi: non est eiusdem ingenij pecuniae seruire, & hominibus imperare. Duos impuros homines Stratoclem & Dromoclidem aiunt olim tractationem Reip. messim auream vocare solitos. Non est credibile quenquam ex vobis ita animatum esse: sed tamen procul absit a gubernaculis Ecclesiae, si quis Pontificatum messim sibi ac tuis fore auream putat. Ambitiosus omnia perturbaret, nihil vsquam quietum esse pateretur, bellis orbem terrarum concuteret: dum suorum titulos, ditio- nem, dignitatem auget, Sedis Apostolicae dignitatem in quodlibet discrimen adduceret. Quid, crudelem & recenti semper cruore gaudentem, vltionis cupidum, ignoscendi nescium, cui pro virtute ira sit: pro consilio furor, pro ratione impetus: quomodo blandissimo illi ac lenissimo patris nomini responsum esse censetis? Quid, si quis se voluptatibus vincendum ac constringendum dedit, earumq. turpissimo famulatu nexus & irretitus, in earum coeno, tanquam sus, perpetuo volutatur, quid ab eo boni sperari, aut quid mali potius non metui potest? Libere, vobis audientibus, de vitiis loquor. Nusquam enim tutius est accusare vitia, quam cum ex iis qui audiunt nemo est, qui ea quae dicuntur, suspicari possit ad se pertinere. Si quis igitur est, quales plerosq. omnes ex vestro amplissimo splendidissimoq. Collegio esse compertum est: sed tamen fieri nullo modo potest, ut non & e vobis aliqui excellent: qui tota vita nullam significationem auaritiae dederit, qui siue in magnis opibus natus, siue e tenuibus ac modicis ad ampliores copiosioresq. perductus, omnem pecuniae fructum in subleuandis egentibus positum duxerit: qui arcam suam nunquam turpiter afferentibus, honeste petentibus semper apertam habuerit: qui ad gloriam suam nihil, ad Dei gloriam omnia perpetuo retulerit: qui ex fuga atque abstinentia voluptatum maximam sibi voluptatem captauerit: qui veram animi magnitudinem in ignoscendis, non in vlciscendis iniuriis consistere iudicauerit: eius demum mores aptissimi sunt ad personam illius, qui & harum & omnium

Plut. in opusculis in
procepi gerenda
Reip.

omnium virtutum exemplar perfectissimū fuit, in terris sustinendam. Secundo loco dixi requiri prudentiam, quam vere Aristoteles ait esse propriam virtutem imperantium. Eam aeterna illa Veritas, Christus dominus ac Deus noster cum morū integritate ac sinceritate coniunxit, his verbis: Estote simplices sicut columbae, & prudentes sicut serpentes. Sed videndum est, ut, quid prudentia, sit recte intelligamus: neque ita eam accipiamus, ut vulgus solet. Vulgus enim eum prudentem vocat, qui multa simulare ac dissimulare novit, multa mentiri, eos quibuscum agit, commodi sui causa fallere ac circumvenire: & quod sibi proposuit, multas vias reperire, quibus id quoquomodo adipiscatur. Illa vero prudentia non est, sed calliditas, versutia, malitia; aut, si prudentia est, carnis prudentia est: quam se perditurum minatur Deus: quam mortem esse Paulus affirmat. Vera prudentia est, & cognoscere quid petendum fugiendumque sit: & quibus viis tum ipse eo peruenire, tum alios eodem perducere commodissime possit: nihil temere atque inconsiderate agere, sed vnaquaque in re, quid rerum, personarum, locorum, temporum varietas postulet, diiudicare. Miserum qui alium fallit, si se idcirco eo, quem fallit, prudentiorem putat. Fallit ipse se, & induit multo perniciosiorem in laqueū, quam quo implicare alium parat. Quanto prudentior, qui neminē fallit. Deo enim similior est, qui neque fallere, neque falli potest. Dixi praeterea in Pontifice requiri charitatē: quam Apostolus & martyrio & fidei montes transferenti anteponit. Sine qua nihil Deo acceptū est: Deus enim ipse charitas est. Pontifex autem, cum communis pater & sit, & vocetur, hoc ipso nomine admoneri debet; paterna se caritate erga omne hominū genus esse oportere. Addidi doctrinam & eruditionem: quam qui Pontifici necessariam non putant, magno in errore versantur. Iubetur Aaron in veteri lege gestare supra pectus suam doctrinam & veritatem: iubetur nunquam in sanctuarium ingredi sine sonitu: quo significatur voluntatē Dei ab eo debere populis praedicari. Labia Sacerdotis, ait

ait Malachias, custodiunt scientiam. Paulus ad Timotheū, Episcopum esse oportere ait aptum ad alios docēdos Haec, aiunt quidam, Pontifex etiam indoctus per alios obire poterit. Isto modo poterit etiam bonus lyricen esse, qui per aliū canat: & bonus medicus, qui aegrotos per alium curet. Sed satis sit: breuiter enim de auctoritate dicendum, quam vltimo loco posui: quaeq. ex iis, de quibus ante dictum est, efflorescit. Auctoritatem autem voco potentiam apud principes & apud populos firma & diuturna virtutis & doctrinae opinione quaesitam. Ea Pōtifici hoc praecipue tempore necessaria est, propter eas gentes quae a fide & obedientia S. R. Ecclesiae descuerunt, quae reuocari ad sanitatem vix poterunt, nisi eius, qui praeerit, auctoritate moueātur. Agite igitur Patres amplissimi, proponite vobis ante oculos communem nostrum omnium parentem Ecclesiam, ex vestro nutu pendentem, & quid a vobis statuatur, summa cum cura ac sollicitudine expectantem. Illa vos Christo genuit, illa educauit, illa ad summo proximum honoris gradū prouexit: nulla vobis maior cognatio, quàm cū Ecclesia: omnes omnium caritates vna illa complexa est: quae nunc dilacerata, distracta, diuulsa, obsecrat vos, vt aliarum omnium rerum obliuiscamini, de sua tantum tranquillitate, qua vestra quoque continetur, cogitetis. Deus omnium bonorum auctor eam vobis omnibus mentem atque animū inspiret, vt non caeco & temerario & inuitos etiam, vt interdum fit, ac quid agatur nescios rapiente paucorum motu, sed certo maturatoque iudicio, eiusmodi Pontificē concordibus suffragiis quàm primum deligatis, qui dispersa colligat, lapsa erigat, deprauata corrigat, infirma corroberet, turbulenta componat, efficiatq. vt neque Pij V. admirabilem illam sanctimoniam vitae & excelsitātē animi, aut Gregorij XIII. inexplibile propagandae religionis studium & effusam atque incredibilem & omnibus saeculis depraedicandam in omnes gentes charitatem ac beneficentiam desideremus.

FINIS.

